

Kaj skrbi starše najmlajših šolarjev in kako lahko učitelji pomagamo?

Mag. Ana Vrenko
Zavod sv. Stanislava,
Vrtec dobrega pastirja

Povzetek: V današnjem času je veliko govora o skrbih na različnih področjih. Tudi v šolskem prostoru so pogoste, ne le med učitelji in učenci, ampak tudi med starši. Velikokrat so le-te neizražene, neopazene ali celo načrtno prezrte. Učitelju so vidne le, če s starši vzpostavi odnos, temelječ na zaupanju, aktivni komunikaciji in sodelovanju, in šele takrat jih lahko s pomočjo strokovnih kompetenc poskuša odpraviti ali omiliti. Zelo pomembno pri tem je, da so starši prav tako pripravljeni vzpostaviti odnos z učiteljem in z njim sodelovati v dobro otrokovega celostnega razvoja. V prispevku je predstavljeno raziskovalno delo, ki je nastalo v okviru magistrskega študija poučevanje na razredni stopnji pod mentorstvom izr. prof. dr. Mojce Juriševič in v katerem smo ugotavljali, kakšne skrbi imajo starši učencev prvega vzgojno-izobraževalnega obdobja (VIO) glede šolanja njihovih otrok. Zanimalo nas je, ali jih starši izražajo v tolikšni meri, da jih učitelji poznajo in se nanje lahko ustrezno odzivajo. Ker je njihovo poznavanje pomembno za uspešno grajenje odnosa in sodelovanje med učitelji in starši, smo ugotavljali tudi, kakšna je vloga učiteljev pri njihovem odpravljanju. **Ključne besede:** odnos, komunikacija, sodelovanje, partnerstvo med šolo in starši, pričakovanja staršev, kompetence učitelja, skrbi staršev. **What Concerns the Parents of the Youngest Schoolchildren and How Can Teachers Help?**

Abstract: Nowadays, there is much talk of concerns in various fields. They are also common in schools, not just among teachers and students, but also among the parents. They are often unexpressed, unnoticed or even deliberately ignored. A teacher can notice them only if he/she establishes a relationship with the parents based on trust, active communication and cooperation, and thus tries to eliminate or mitigate them employing his/her professional competences. It is very important that the parents are likewise willing to establish a relationship with the teacher and work with him/her for the good of the child's holistic development. The paper presents the research conducted under the master's study programme of Teaching at the Primary Level, mentored by izr. prof. dr. Mojca Juriševič, which tried to determine the concerns of the parents of students in the first educational triad (VIO) regarding their children's schooling. I was interested in whether the parents express their concerns sufficiently, so that the teachers are aware of them and properly react to them. Since being aware of these concerns is important for successfully building a relationship and cooperation between the teachers and parents, I also tried to establish the role of the teachers in eliminating said concerns. **Key words:** relationship, communication, cooperation, partnership between the school and parents, parents' expectations, teacher's competences, parents' concerns.

Teoretični uvod

V šolskem prostoru se vzpostavlja mnogo odnosov. Že dolgo pa šolsko delo ne zajema več zgolj interakcije med učencem in učiteljem, ampak je

za uspešno delovanje šole potrebna tudi vključenost staršev. Želja vsakega učitelja je uspešno delo v razredu in učni ter razvojni napredek otrok. Prav tako je uspešnost otroka pomembna staršem.

»Učitelj oz. vzgojitelj bo lahko uzrl otroka le, če bo spoznal njegove starše, saj se mora zavedati, da so prav oni najpomembnejše osebe v otrokovem življenju in je zato dobro sodelovanje z njimi nujno potrebno« (Jensen in Jensen, 2011, str. 180).

Vključenost staršev namreč pomembno vpliva na otrokovo šolsko uspešnost. Današnja šola daje velik poudarek partnerskemu odnosu med šolo in starši. Da je dialog med njimi uspešen, pa je potreben dober odnos, temelječ na zaupanju, ki se najlažje vzpostavi in ohranja, v kolikor starši z učiteljem redno sodelujejo in mu dajo vedeti, kaj od njega pričakujejo in kaj jih skrbi v povezavi s šolanjem njihovega otroka. Učiteljeva vloga je torej tudi vzpostavljanje odnosa s starši, preko katerega se lahko gradi zaupanje in uspešno sodelovanje. Preko ustrezne komunikacije s starši lahko učitelj izve, kakšne skrbi glede šolanja imajo starši, in jim s svojim delovanjem lahko pomaga pri zmanjševanju le-teh. Skrbi namreč povzročajo negativna občutja in lahko vodijo v duševne stiske, ki vplivajo na naše odnose z drugimi. Tako je tudi v šolskem prostoru pomembno, da jih poznamo in se nanje ustrezno odzivamo ter jih poskušamo odpraviti. V veliki meri je ugotavljanje skrbi in pričakovanih staršev odgovornost učitelja, saj vzpostavljanje odnosa in sodelovanja spada med ključne naloge pedagoškega delavca. Pri tem ne gre le za prepoznavanje skrbi, temveč tudi za iskanje rešitev za njihovo odpravljanje ali zmanjšanje. V kolikor je izvor skrbi povezan s šolanjem otroka, staršem lahko pomaga učitelj, ki jim pojasni okoliščine, pomaga najti rešitve ali predlaga ustrezno pomoč. Zmanjšanje skrbi staršev pa vodi v boljši odnos s šolo in uspešnejše sodelovanje. Mnoge raziskave kažejo, da ustrezna vključenost staršev v šolo pozitivno vpliva na učno uspešnost otrok. Področje sodelovanja s starši pa po našem mnenju premalo zadeva področje skrbi staršev, ki pomembno vplivajo na vključenost staršev v šolsko delo. Zato smo se v našem raziskovalnem delu osredotočili nanje in na vlogo učitelja pri odpravljanju in ugotavljanju skrbi staršev.

Namen raziskave in raziskovalna vprašanja

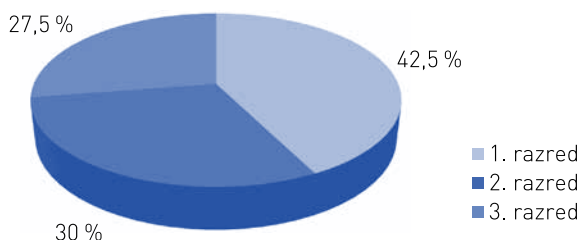
Pomanjkanje raziskovalnih izsledkov s področja skrbi staršev ter spoznanje, da je učiteljevo poz-

navanje skrbi staršev pomembno za sodelovanje z njimi in za boljši vpogled ter razumevanje otrok, nas je spodbudilo k raziskovanju tega področja. Zato je bil namen te raziskave ugotoviti, kaj skrbi starše in kakšna je vloga učitelja pri odpravljanju njihovih skrbi. Zastavili smo si sledeča raziskovalna vprašanja:

1. Katere so najpogostejše skrbi, ki jih imajo starši učencev prvega VIO osnovne šole?
2. Koliko skrbi imajo starši, če je njihov otrok prvi šolajoči se otrok v družini ali če se je pred njim šolal že sorojenec?
3. Koliko skrbi imajo starši prvošolcev v primerjavi s starši tretješolcev?
4. V kolikšni meri starši učiteljem izražajo svoje skrbi v povezavi s šolanjem njihovih otrok?
5. Kakšno je učiteljevo poznavanje najpogostejših skrbi staršev glede šolanja otrok?
6. Kaj bi po mnenju staršev in učiteljev lahko zmanjšalo skrbi staršev glede šolanja njihovih otrok?
7. Na kakšne načine starši sodelujejo s šolo?
8. Kako pomembno je medosebno sodelovanje med šolo in starši, med staršem in učiteljem in zakaj?
9. Katere lastnosti in kompetence na področju sodelovanja si želijo starši od učitelja in obratno?
10. Na katerih področjih si starši in učitelji želijo medsebojnega sodelovanja?
11. Kako so z medsebojnim sodelovanjem in komunikacijo zadovoljni starši in kako učitelji?
12. Kateri so najpogostejši dejavniki pomanjkanja sodelovanja med šolo in starši po mnenju staršev in učiteljev?

Raziskavo smo izvedli na podlagi osebno pripravljene anketnega vprašalnika za starše učencev prvega VIO osnovne šole in anketnega vprašalnika za učitelje, ki poučujejo v prvem VIO osnovne šole. Anketni vprašalniki, tako za starše kot za učitelje, so bili osebno prineseni na 6 osnovnih šol – tri iz osrednjeslovenske in tri iz savinjske regije. V raziskavi je sodelovalo 37 učiteljic, kar predstavlja 92,5 %, in 3 učitelji, kar predstavlja 7,5 %, vključenih v raziskavo. V raziskavi so sodelovali učitelji z delovnimi izkušnjami v vzgoji in izobraževanju v razponu od 3 do 38 let, povprečna vrednost je 21,7 leta, standardni odklon pa 11 let. Kot prikazuje spodnji graf, so anketirani učitelji

precej sorazmerno razporejeni glede na razred poučevanja.

Graf 1: Vzorec učiteljev glede na razred, v katerem poučujejo.

Anketne vprašalnike za starše učencev prvega VIO pa je rešilo 245 staršev. V raziskavi je sodelovalo 82,4 % predstavnic ženskega spola in 17,6 % predstavnikov moškega spola. Tudi število anketiranih staršev je skoraj enakomerno porazdeljeno glede na razred, ki ga obiskuje njihov otrok. Anketni vprašalnik je izpolnjevalo največ staršev, ki imajo svojega otroka v prvem razredu (36,3 %), sledijo starši otrok v drugem razredu (32,2 %) in starši tretješolcev (31,4 %). V raziskavi je sodelovalo več staršev, katerih otrok je prvi šolajoči se (graf 2). Od staršev, ki imajo še katerega šoloobveznega otroka, jih je največ takih s še enim šolarjem, in sicer 78,2 %, z dvema jih je 18,4 %, najmanjši delež pa je tistih, ki imajo še tri šoloobvezne otroke, in sicer 3,4 %.

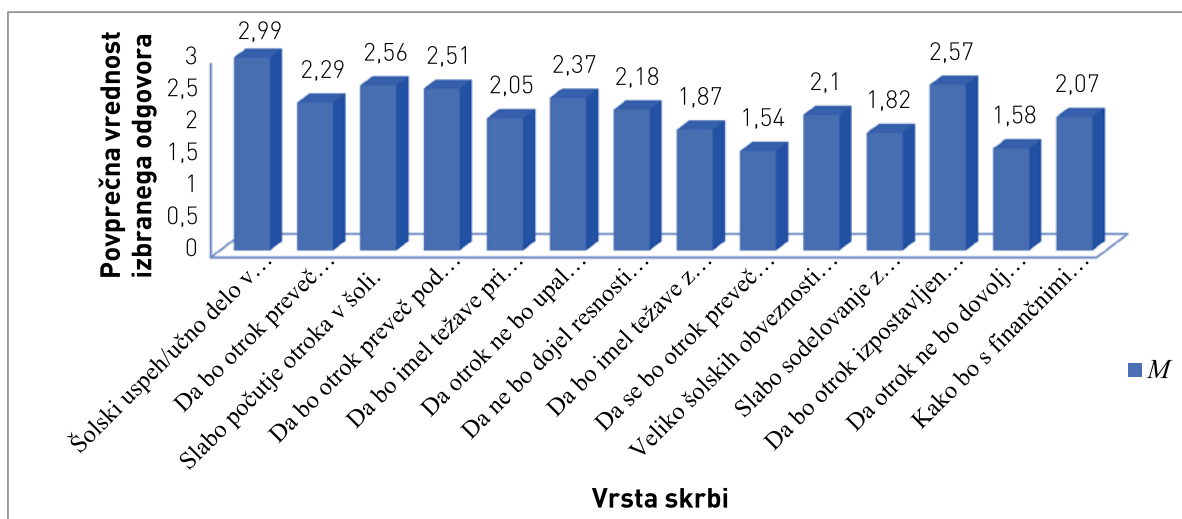

Graf 2: Vzorec staršev glede na to, ali je v družini še kakšen šoloobvezen otrok.

Glavne ugotovitve raziskave

V raziskavi sta nas zanimali predvsem dve področji – področje skrbi staršev učencev prvega VIO osnovne šole glede šolanja njihovih otrok in pomen sodelovanja med starši in učitelji. Analiza rezultatov, pridobljenih iz anketnega vprašalnika za učitelje in starše, kaže na pogostost skrbi staršev glede šolanja njihovih otrok. Večina naštetih skrbi je dobila namreč povprečne vrednosti višje od 2, ki je na naši lestvici pomenila redko (graf 3).

Najpogosteje se pri starših pojavljajo skrbi v povezavi s šolskim uspehom, sledijo skrbi v povezavi s počutjem otroka v šoli (podvrženost stresu, obremenitvam in nasilju). V najmanjši meri pa starše skrbijo stvari, ki so povezane z otrokovo osebnostjo in lastnostmi. Od tod lahko sklepamo, da starše bolj skrbi to, na kar nimajo neposred-

Graf 3: Pogostost določene skrbi s strani staršev (povprečne vrednosti izbranih odgovorov).

nega vpliva oz. jim je nepoznano. V želji, da bi bil otrok uspešen v šoli in s tem dovolj opremljen z znanji in veščinami za nadaljnje življenje, starše pričakovano najbolj skrbi učni uspeh in učno delo v šoli.

Prav tako je staršem pomembno počutje otroka v šoli, da bi jo rad obiskoval in imel v njej varno okolje za razvoj ter posledično dobre pogoje za učenje. Tako so njihove skrbi v veliki meri prisotne tudi na področju počutja otroka. V manjši meri pa jih skrbijo stvari, ki so povezane z otrokovo osebnostjo in njegovimi lastnostmi, kot npr. to, da bo otrok preveč živahen za delo, da ne bo upal postaviti vprašanja, da bo imel težave z disciplino in da ne bo dovolj samostojen. Na podlagi tega predpostavljamo, da starši poznajo svojega otroka in njegove lastnosti ter jih tako posledično manj skrbi, kako se bo odzival na stvari v šoli, ki so povezane z njegovimi osebnimi lastnostmi. Izvora lastnih skrbi tako pričakovano v največji meri pripisujejo lastnim izkušnjam.

Presenetil nas je vpliv medijev in govoric, ki vplivajo na skrbi več kot četrtnine staršev. Menimo, da je porast tega vpliva ravno zaradi vedno večje količine informacij, posredovanih s strani medijev, kako je treba otroka pripraviti na šolo in kaj je lahko narobe, če ni pravočasnega vpliva; kaj je lahko sicer še v šoli narobe; koliko nasilja je prisotnega v šoli ipd.

Zanimala nas je tudi morebitna razlika v skrbeh staršev glede na razred šolanja njihovega otroka in njihovo izkušnjo s šolanjem katerega drugega njihovega otroka. Naša predpostavka je bila, da bodo skrbi staršev prvošolcev pogostejše zaradi začetka šolanja njihovega otroka kot skrbi staršev tretješolcev. Rezultati so pokazali razlike, ki sicer niso statistično pomembne, in sicer da starše prvošolcev v primerjavi s starši tretješolcev v večji meri skrbijo stvari, povezane z delovanjem otroka v razredu (morebitna pretirana živahnost otroka, težave z disciplino in dojemanjem resnosti šolskega dela, strahom pred izražanjem nerazumevanja snovi), starše tretješolcev pa v malo večji meri skrbi glede počutja in socialnega delovanja otroka v razredu. Ker razlike niso statistično pomembne, bi bilo treba na tem področju narediti še kakšno raziskavo z večjim številom sodelujočih in morebitno vključitvijo staršev bodočih prvošolcev ali pa raziskavo izvesti na začetku šolskega leta.

Statistično pomembne razlike med skupinama staršev, ki imajo/so imeli pred učencem, na katerega se je nanašalo izpolnjevanje anketnega vprašalnika, še kakšnega šolajočega se otroka, so bile v štirih primerih. Predpostavljali smo, da bi izkušnje staršev, ki so imeli predhodno že v šolo vključenega otroka, vplivale na to, da so njihove skrbi manjše, a se je to pokazalo le delno. Sicer so pri vseh naštetih skrbeh starši s prvim šolajočim se otrokom izrazili pogostejšo prisotnost skrbi, a razlike niso pri vseh statistično pomembne.

Statistično pomembne razlike med skupinama se pojavljajo pri skrbi, da otrok ne bo upal vprašati, če bo imel težave; da bo otrok preveč pod stresom/obremenjen; da bo imel težave pri sklepanju prijateljstev, in pri skrbi glede počutja otroka v šoli. Ta skrb je pogostejša pri starših prvih šolajočih se otrok, za kar menimo, da je najverjetneje razlog v prvi izkušnji šolanja otroka. Razlogov, da se statistično pomembne razlike med skupinama niso pojavile v večji meri, je lahko več, kot npr. negativne izkušnje s šolanjem predhodnega otroka, težave s sodelovanjem z učiteljem drugega šolajočega se otroka in posledično več skrbi, osebne lastnosti naslednjega šolajočega se otroka ipd., lahko pa je razlog tudi premalo anketiranih staršev. Tudi pri tej skupini staršev smo mnenja, da bi bilo dobro izvesti podobno raziskavo, ki bi vsebovala večje število anketiranih staršev in bi se razlike verjetno pokazale v večji meri.

Zanimala nas ni le prisotnost in pogostost skrbi staršev, temveč tudi to, ali učitelji poznajo skrbi staršev glede šolanja njihovih otrok. Učitelje smo vprašali, kako pogosto je po njihovem mnenju prisotna določena skrb pri starših. Na podlagi pridobljenih podatkov smo ugotovili, da učitelji pri vseh naštetih skrbeh menijo, da se pri starših pojavljajo te skrbi pogosteje, kot so to izrazili starši sami. Statistično pomembne razlike med skupinama pa so prisotne pri kar devetih naštetih skrbeh. Učitelji menijo, da je pri starših pogosteje prisotna skrb glede šolanja otrok; skrb, da bo otrok preveč živahen/igriv za šolsko delo; skrb, da se bo otrok slabo počutil v šoli; skrb, da bo otrok preveč pod stresom/obremenjen; skrb, da bo imel težave pri sklepanju prijateljstev/da ne bo imel prijateljev; skrb, da bo imel težave z disciplino; skrb, da bo moral narediti veliko šolskih obveznosti doma; skrb glede morebitnega slabega sodelovanja z učiteljem/razrednikom in skrb, da

otrok ne bo dovolj samostojen, kot to izražajo starši sami. Zanimivo je tudi, da so učitelji prav tako kot starši najvišjo pogostost pripisali skrbi staršev glede učnega uspeha in dela v šoli, najmanjšo pa preveliki navezanosti na učitelja/učiteljico. Če povprečne vrednosti izbranih odgovorov razvrstimo od večje k manjši, je precejšnja razlika med starši in učitelji pri skrbi, da bo otrok imel težave pri sklepanju prijateljstev/da ne bo imel prijateljev, ki bi bila pri starših uvrščena šele na 10. mesto (od 14.), pri učiteljih pa že na 5. mesto po pogostosti. Večja razlika se vidi tudi v skrbi, da bo imel otrok težave z disciplino, kjer jo, zanimivo, učitelji uvrščajo na 8. mesto, starši pa šele na 11. V večini pa smo ugotovili, da učitelji v veliki meri poznajo starševske skrbi glede šolanja otrok, iz česar lahko sklepamo, da starši svoje skrbi izražajo učiteljem.

Področje izražanja skrbi smo intenzivneje raziskali in ugotovili, da je skoraj vsem anketiranim staršem pomemben pogovor z učitelji o njihovih skrbeh glede šolanja otrok in da skoraj vedno, kadar jih skrbi kaj glede šolanja otroka, govorijo z učiteljem, pogosteje govorijo le še z otrokom samim in s partnerjem. Prav tako so starši izrazili večjo pogostost prihoda k učitelju, ko so prisotne skrbi, kot pa takrat, kadar jih zanimajo zgolj informacije o šolskem delu otroka. Vsi ti dobljeni rezultati kažejo, da starši izražajo skrbi učiteljem, kar je pomembno za dober odnos med njimi. Iz tega lahko sklepamo, da učitelji poskrbijo za to, da se v pogovoru med starši in učitelji ustvarja zaupanje, in da se učitelji zdijo staršem vredni zaupanja. Hkrati tudi učiteljevo poznavanje skrbi staršev lahko pripomore k zmanjšanju skrbi staršev, s tem ko jim učitelj lahko odgovori na določene skrbi, jim predstavi delovanje njihovega otroka v šoli ter svoja pričakovanja do otroka in do staršev. V ta namen smo starše in učitelje vprašali, katere dejavnosti na šoli bi po njihovem mnenju lahko zmanjšale skrbi staršev glede šolanja njihovih otrok ter kakšna je pri tem vloga učitelja. Iz rezultatov smo ugotovili, da bi po mnenju obeh skupin k zmanjšanju skrbi staršev najbolj pripomoglo sprotno obveščanje o šolanju/obnašanju otroka, redne pogovorne ure in boljše sodelovanje z učiteljem (odprtost in gradnja odnosa). V najmanjši meri pa bi pripomogla neformalna srečanja med starši. Prav tako pri vlogi učitelja pri ugotavljanju in odpravljanju skrbi staršev

največjo mero strinjanja pripisujejo vzpostavitvi zaupnega odnosa s starši in poslušanju staršev. Tako se je potrdila naša domneva na podlagi teoretičnih izhodišč, da na zmanjšanje skrbi staršev glede šolanja njihovih otrok vpliva predvsem dobro vzpostavljen odnos med starši in učiteljem, ki temelji na ustrezni medsebojni komunikaciji in zaupanju. O pomenu zdravega odnosa med šolo in domom pišejo Clarke, Sheridan in Woods (2010), ki dajejo pomembno mesto elementom zdravega odnosa, kot so zaupanje, enakopravnost in empatičnost, kar se je potrdilo tudi z našo raziskavo. Zanimivo je, da je raziskava pokazala, da si starši in učitelji drug od drugega želijo iste lastnosti, povezane z vzpostavljanjem dobrega odnosa. Tako so najvišjo pomembnost pripisali lastnostim, kot so odgovornost, strokovnost, iskrenost in zaupanje.

Ko je vzpostavljen odnos, je potrebna gradnja tega in nenehno vzpostavljanje sodelovanja. Zato smo v našo raziskavo vključili tudi vpliv sodelovanja, saj smo mnenja, da je učiteljem ob dobrem odnosu in sodelovanju s starši lažje odkriti in pomagati odpravljati skrbi staršev, ki lahko, če niso ustrezno odpravljene in prepoznane, vplivajo oz. se prenesejo tudi na otroka (Erzar in Cvetek 2006, Jeriček 2007).

Iz pridobljenih podatkov smo ugotovili, da je staršem sodelovanje pomembno, saj pripelje do boljših rešitev, manj je konfliktov, starši pa so dejavno vključeni v šolanje svojega otroka. Visoko je izraženo tudi njihovo strinjanje s trditvijo, da je otrokov učni uspeh povezan s sodelovanjem šole in doma. Tako starši kot učitelji se v medsebojnem sodelovanju počutijo dobro, drug drugemu zaupajo in se doživljajo v več kot 75 % kot enakovredni partnerji. Preko sodelovanja dobijo občutek, da prispevajo k uspešnejšemu razvoju otroka. Presenetil nas je rezultat, da starši sodelovanja z učiteljem ne doživljajo kot stresno situacijo. Statistično pomembna razlika pa se je izrazila v primerjavi z učitelji, katerim je sodelovanje s starši pogosteje stresno kot staršem, a še vedno ne v veliki meri. Morda lahko sklepamo, da je pri učiteljih več stresa na tem področju, saj v raziskavi navajajo, da se jih skoraj polovica na področju sodelovanja ni izobraževala. Tisti pa, ki so se, navajajo, da so izobraževanja in seminarje s tega področja obiskovali na lastno iniciativo ali pa so se jih udeležili preko izobraževanj, ki jih imajo v

sklopu učiteljskih konferenc. Večini (92,5 %) se zdi izobraževanje na tem področju pomembno in bi se v 82,5 % izobraževanja s tega področja udeležili. Tako smo mnenja, da bi se na tem področju moralo omogočiti pridobivanje znanj že v času študijskega izobraževanja, v veliki meri pa tudi kasneje v obliki seminarjev in izpopolnjevanj.

Treba je izpostaviti, da je sodelovanje še vedno najpogostejše v obliki govornih ur in roditeljskih sestankov, povečujejo se tudi obiski prireditelj in neformalna srečanja, še vedno pa se nekateri starši redko vključujejo v sam proces sodelovanja, čeprav se jim zdi to pomembno. Pri ugotavljanju vzrokov za ne vključevanje smo ugotovili, da je za to v največji meri krivo pomanjkanje časa. Velik delež pogostosti pa starši in učitelji pripisujejo tudi negativnim izkušnjam staršev iz časa njihovega lastnega šolanja. Zanimivo je, da so starši v najmanjši meri za vzrok pomanjkanja sodelovanja izbrali prepogoste aktivnosti na šoli, kar so v statistično pomembni razliki bolj izražali učitelji. Prav tako je zanimiv rezultat, ki sicer ni statistično pomemben, da učitelji v najmanjši meri menijo, da je vzrok za nesodelovanje nezainteresiranost staršev za sodelovanje, kar je sicer v pogovorih z učitelji pogosto slišati.

Preko zgoraj navedenih ugotovitev torej vidimo, da tako starši kot učitelji ne vidijo težave drug v drugem. Zanimivo je, da si starši želijo medosebne sodelovanja na podobnih področjih kot učitelji. Rezultati so namreč pokazali močno povezanost med skupinama v razvrščanju področij po pomembnosti. Starši so kot najpomembnejšo uvrstili motivacijo otroka za šolsko delo, nato dobro počutje, učenje, učni uspeh, otrokovo vedenje in nazadnje posvetovanje glede vzgoje. Učiteljem pa je najbolj zeleno področje sodelovanja s starši prav tako motivacija otroka za šolsko delo, nato sledijo dobro počutje, otrokovo vedenje, učenje, učni uspeh in na koncu prav tako posvetovanje glede vzgoje.

Sklep

Če strnemo naša spoznanja, vidimo, da je področje skrbi staršev glede šolanja njihovih otrok zanimivo za raziskovanje in v slovenskem prostoru še premalo raziskano. Sodelovanje s starši je precej bolj obravnavano, a se ne dotika tematike skrbi. Iz teoretskih spoznanj in rezultatov naše raziskave vidimo, da je zdrav odnos med šolo in domom, temelječ na zaupanju, odgovornosti in enakopravnosti med obema, zelo pomemben. Le tako se ustvarja medsebojna povezanost, omogočena je komunikacija, v kateri lahko obe strani izrazita svoje skrbi in iščeta poti za njihovo odpravljanje. Vloga učitelja je na tem področju predvsem vzpostavljanje zaupnega odnosa in poslušanje staršev. Starši pa so učiteljevi sodelavci in enakovredni partnerji v sodelovanju. Zato predlagamo, da se to področje začne intenzivneje raziskovati, saj menimo, da je poznavanje skrbi staršev in pomoč učitelja pri odpravljanju letih pomemben del uspešnega sodelovanja med domom in šolo. ■

Viri in literatura

1. Clarce, B. L., Sheridan, S. M. in Woods, K. E. (2010). Elements of Healthy Family-School Relationships. V S. L. Christenson in A. L. Reschly. (ur.), *Handbook of school-family partnerships*. Str. 61–79. New York: Routledge.
2. Erzar, T. in Cvetek, R. (2006). Vključevanje staršev in kakovostna šola. V I. J. Štuhec (ur.), *Kakovostna šola prihodnosti*. Str. 50–81. Ljubljana: Teološka fakulteta UL.
3. Jensen, E. in Jensen, H. (2011). *Dialog s starši*. Ljubljana: Inštitut za sodobno družino Manami.
4. Jeriček, H. (2007). Ko učenca stresa stres in kaj lahko pri tem stori učitelj: priročnik za učitelje in svetovalne delavce. Ljubljana: Inštitut za varovanje zdravja Republike Slovenije. Dostopno na: http://www.zdravjevsoli.si/attachments/article/190/Ko_ucenca_strese_stres_2007.pdf (10. 10. 2016).
5. Vrenko, A. (2016). *Skrbi staršev glede šolanja njihovih otrok v prvem triletju osnovne šole in vloga učiteljev* (magistrsko delo). Ljubljana: Pedagoška fakulteta.

